

DSP

Training Sport en Gedrag: levenslessen voor risicojongeren

Voetbal als aangrijpingspunt voor gedragsverandering:
Evaluatie Training Sport & Gedrag I & II: 2016-2017

Managementsamenvatting

Ineke Deelen & Paul Duijvestijn

DSP-groep, september 2017

1. Experimenteren met de Training Sport en Gedrag

Vanaf 2015 experimenteert de KNVB met de Training Sport en Gedrag: een pedagogische straf voor jeugdvoetballers die vanwege wangedrag op het veld een uitsluiting of schorsing opgelegd hebben gekregen. Wanneer zij de training met goed gevolg afleggen wordt een deel van hun uitsluiting omgezet in een voorwaardelijke straf. Met deze training wil de KNVB jonge, zich misdragende, voetballers een tweede kans geven én een leereffect bereiken. Dit past bij het bredere actieplan van de KNVB om sportiviteit en respect op de velden te stimuleren. Maar de ambities gaan verder. Doel is om deze moeilijke groep jongeren door middel van de training, die wordt uitgevoerd door Halt, bewust te maken van hun gedrag en de gevolgen daarvan voor het slachtoffer en de omgeving. Dit moet ertoe leiden dat deze jongeren in de toekomst beter bestand zijn tegen negatieve triggers en zich beter gaan gedragen: in eerste instantie op het voetbalveld, maar als het even kan ook daarbuiten.

2. Monitoronderzoek

De vraag is in hoeverre dat lukt en of de interventie niet alleen in theorie¹, maar ook in praktijk effectief is. Om die vraag te beantwoorden monitort DSP-groep de Training Sport en Gedrag vanaf het eerste uur. Sinds 2016 zijn er twee varianten. Naast de relatief lichte Training I (3 sessies van 1 à 2 uur) voor jongeren die 5 tot 10 wedstrijden zijn uitgesloten is er een zwaardere en intensievere variant bijgekomen voor jongeren die excessieve overtredingen hebben gepleegd: Training II, bestaande uit 12 sessies inclusief boosheidscontroletraining. In het voetbalseizoen 2016-2017 heeft DSP-groep beide trainingsvarianten tegen het licht gehouden. Bij Training I is het vooral de vraag of de resultaten uit de eerste evaluatie², die was gebaseerd op een zeer beperkt aantal deelnemers, stand houden nu de training veel breder wordt ingezet (N=159). Bij Training II (N=21) ligt de vraag voor wat de meerwaarde is van de intensievere opzet en voor wie. Om de zeggingskracht van de resultaten te vergroten zijn niet alleen jongeren zelf op meerdere momenten (bij start, na afloop en enkele maanden later) bevestigd, maar ook betrokkenen in hun omgeving (Halt-begeleiders, ouders, trainers).

3. 'Lessen voor het leven' voor risicojongeren

"Ik heb het al een keer toe moeten passen. Op het werk, onenigheid met een collega. Ik liep weg, zorgde dat ik weer rustig werd. En pas later kwam ik er bij hem op terug en losten we het op. Ik voel het nu aan als ik boos word en weet: je bent er zelf bij, dus de schuld ligt ook bij mij." (deelnemer Training Sport en Gedrag II)

Het monitoronderzoek maakt duidelijk dat de Training Sport en Gedrag aanzienlijk maatschappelijk effect sorteert:

¹ Zie: Tönis, I. (2016). *Theoretische onderbouwing training Sport en Gedrag*. Leiden: PLATO, Universiteit van Leiden.

² Duijvestijn & Scherders (september 2015). *Experimenteren met een educatieve straf in het voetbal. Evaluatie van de Training Sport en Gedrag*. Amsterdam: DSP-groep.

- ③ De KNVB bereikt er een groep jongeren mee die niet alleen op het voetbalveld, maar ook op andere vlakken (school, buurt, thuis) tegen problemen aanlopen. Circa een derde heeft eerder een uitsluiting of schorsing gehad en eveneens bijna een derde is in aanraking geweest met de politie.
- ③ Doordat voetbal deze risicjongeren aanspreekt vormt dat een effectief aangrijpingspunt om met hen in gesprek te gaan over hun gedrag op, maar ook buiten het voetbalveld.
- ③ Mede hierdoor maken deze risicjongeren zich in de Trainingen Sport en Gedrag competenties en vaardigheden eigen, die zij op het voetbalveld maar ook daarbuiten – in het dagelijks leven – (kunnen) toepassen. In de kern gaat het daarbij om: het herkennen van triggers, reflecteren op het eigen gedrag en focussen op en verantwoordelijkheid nemen voor het eigen gedrag.

4. Kritische succesfactoren

Verder brengt het onderzoek een aantal succesbepalende factoren in beeld:

- ③ De toegevoegde waarde van de Trainingen Sport en Gedrag is het grootst bij de zogeheten 'logische overtreders': heetgebakerde jongeren die vaker tegen problemen aanlopen op of buiten het voetbalveld. Ook 'incidentele overtreders' – jongeren die zich eenmalig hebben laten provoceren – hebben er baat bij, maar omdat zij doorgaans al over meer zelfinzicht en reflectief vermogen beschikken is het effect bij hen kleiner.
- ③ Training Sport en Gedrag I en II sorteren dezelfde soort effecten (zie boven), maar bij Training II zijn die effecten logischerwijs diepgaander en sterker. Dit is in lijn met het verschil in intensiteit en duur van de beide trainingen.
- ③ Het contact tussen jongere (plus ouders) en Halt-begeleider vormt de basis van de training. De inhoudelijke onderdelen van de trainingen zijn daar ondersteunend aan. De Halt-begeleiders blijken in staat om, door inzet van motivationele gesprekstechnieken, bij vrijwel iedereen wel een snaar te raken; dus óók bij jongeren die aanvankelijk weinig motivatie toonden.
- ③ Maatwerk is cruciaal. Iedere deelnemer heeft wat anders nodig en het is aan de Halt-begeleiders om de juiste accenten te leggen: door onderdelen over te slaan, elementen toe te voegen en meer of juist minder focus te leggen op bepaalde deelaspecten. De Halt-begeleiders blijken in de praktijk van de trainingen heel goed aan te sluiten bij de leeftijd, het niveau, de kennis, de ervaring, de behoeften, de leerstijl en het karakter van iedere deelnemer.

5. Verbeterpunten en advies

In aansluiting op de onderzoeksresultaten wordt de volgende top 10 aanbevelingen gedaan:

- 1 Geef een vervolg aan de Trainingen Sport en Gedrag, want het maatschappelijk effect is evident: zie 3.
- 2 Richt de Trainingen Sport en Gedrag vooral op de groep 'logische overtreders', dat wil zeggen jongeren die vaker tegen problemen aanlopen op of buiten het voetbalveld. Zij hebben er het meeste profijt van. Een overweging in dit verband is om in principe alleen recidiverende jongeren te benaderen.

- 3 Reserveer Training Sport en Gedrag II voor de zwaarste subgroep: jongeren met forse opvoed- en/of opgroei problemen die frequent tegen problemen aanlopen, waarmee het moeilijk afspraken maken is en waarbij de betrokkenheid van ouders vaak te wensen overlaat. Wanneer deze jongeren al in een hulpverleningstraject zitten is afstemming geboden en kan de Training Sport en Gedrag daar onderdeel van uitmaken. Ook verwijzing naar jeugdhulp kan een optie zijn.
- 4 Leg de Trainingen Sport en Gedrag eenzijdig op aan jongeren op basis van heldere criteria in plaats van het vrijblijvend aan te bieden. Op die manier kunnen meer jongeren worden bereikt, die er zelf mogelijk niet voor zouden kiezen, maar – zo blijkt – er juist wel baat bij hebben. Analoog aan de topX-achtige aanpakken voor jeugdige delinquenten dient de boodschap te zijn: 'We gaan met je aan de slag, of je nu wil of niet.' En: 'We accepteren niet wat je doet, maar willen je óók helpen.'
- 5 Geef ook deelnemers met een langdurige schorsing de kans om het geleerde in praktijk te brengen door de schorsingsperiode te verkorten en hen zo snel mogelijk verenigingsactiviteiten te laten verrichten die in het verlengde liggen van hun individuele leerpunten.
- 6 Versterk de voorbeeldfunctie van de deelnemer richting teamgenoten en de rest van de club door hem of haar ervaringen te laten delen, bijvoorbeeld in de vorm van een workshop of presentatie ter afsluiting van de Training Sport en Gedrag. Voor de deelnemer is dat een waardevolle leerervaring en andere jongeren in de club biedt het de kans om een soort verkorte versie van de training te ontvangen.
- 7 Blijf sturen op de inzet van begeleiders met de juiste competenties. Want de training is zo sterk als degene die deze begeleidt. Werk toe naar een heldere profielschets, met als voorlopige kerncompetenties: kunnen inzetten van motivationele gesprekstechnieken en diepgaand contact weten te maken met en flexibel weten aan te sluiten op (het cognitieve, sociaal-emotionele en morele ontwikkelingsniveau van) risicjongeren.
- 8 Benader de trainingsinhoud nog meer als een keuzemenu, waaruit de Halt-begeleider vanuit zijn of haar professionaliteit kan putten, in aansluiting op wat een deelnemer nodig heeft. Een overweging hierbij is om ook voor wat betreft de trainingsduur enige flexibiliteit in te bouwen.
- 9 Bouw enkele maanden na afloop van de Training Sport en Gedrag een follow-up moment in met jongere, ouders en/of club om de leerpunten weer even extra onder de aandacht te brengen, te checken hoe het loopt, eventuele vragen of problemen te bespreken en zicht te krijgen op de duurzaamheid van effecten.
- 10 Blijf de Training Sport en Gedrag monitoren, bijsturen en doorontwikkelen. Bed hiertoe het onderzoeksinstrumentarium in binnen de interventie zelf.

DSP-groep BV
Van Diemenstraat 374
1013 CR Amsterdam
+31 (0)20 625 75 37

dsp@dsp-groep.nl
KvK 33176766
www.dsp-groep.nl

DSP-groep is een onafhankelijk bureau voor onderzoek, advies en management, gevestigd aan de IJ-oeveren in Amsterdam. Sinds de oprichting van het bureau in 1984 werken wij veelvuldig in opdracht van de overheid (ministeries, provincies en gemeenten), maar ook voor maatschappelijke organisaties op landelijk, regionaal of lokaal niveau. Het bureau bestaat uit 40 medewerkers en een groot aantal freelancers.

Dienstverlening

Onze inzet is vooral gericht op het ondersteunen van opdrachtgevers bij het aanpakken van complexe beleidsvraagstukken binnen de samenleving. We richten ons daarbij met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van zo'n vraagstuk. In dit kader kunnen we bijvoorbeeld een onderzoek doen, een registratie- of monitorsysteem ontwikkelen, een advies uitbrengen, een beleidsvisie voorbereiden, een plan toetsen of (tijdelijk) het management van een project of organisatie voeren.

Expertise

Onze focus richt zich met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van een vraagstuk. Wij hebben o.a. expertise op het gebied van transitie in het sociaal domein, kwetsbare groepen in de samenleving, openbare orde & veiligheid, wonen, jeugd, sport & cultuur.

Meer weten?

Neem vrijblijvend contact met ons op voor meer informatie of om een afspraak te maken. Bezoek onze website www.dsp-groep.nl voor onze projecten, publicaties en opdrachtgevers..

DSP-groep is ISO 9001:2008 (kwaliteitsmanagement) en 14001:2004 (duurzaamheid) gecertificeerd en aangesloten bij VBO en OOA.

